

Globalizarea Și Comerțul Echitabil - Planul Lecției

OBIECTIVE PENTRU ELEVI

- Să înțeleagă rolul globalizării în promovarea schimbului internațional de idei, bunuri și capital precum și în crearea unor schimbări economice și sociale profunde atât în societățile democratice cât și în cele nedemocratice.
- Să examineze problemele ridicate de decizia guvernului american, inclusiv prin certificarea specială a produselor agricole, în contextul globalizării și al comerțului echitabil.
- Să exploreze echilibrul dintre crearea oportunităților economice și promovarea mecanismelor de control individual și social asupra forțelor pieței.
- Să analizeze argumentele PRO și CONTRA certificării guvernamentale de comerț echitabil în privința cafelei.
- Să identifice zonele de acord și dezacord cu alți elevi.
- Să decidă individual și în grup dacă guvernul ar trebui să asigure condițiile unui comerț echitabil în domeniul cafelei și al altor produse agricole; să își bazeze opiniile pe argumente solide.
- Să reflecteze asupra valorii deliberării într-o societate democratică.

PROBLEMA/ÎNTREBAREA PENTRU DELIBERARE

Ca răspuns la globalizarea pieței, ar trebui democrația noastră să ofere „certIFICATE DE SCHIMB echitabil” pentru cafea și alte produse?

MATERIALE

- Desfășurarea lecției
- Anexa 1 – Ghidul deliberării
- Anexa 2 – Activitățile deliberării
- Anexa 3 – Reflecțiile elevului asupra deliberării
- Textul
- Bibliografie selectivă
- Lista cu argumente pentru problema supusă deliberării (*opțional – se folosește dacă elevii au dificultăți în identificarea argumentelor sau dacă timpul este prea scurt*)

Globalizarea Și Comerțul Echitabil

1 În urma globalizării au rezultat schimbări uluitoare în toată lumea. Producătorii și
2 consumatorii cumpără și vând în întreaga lume acum: doar în câteva zile, blugi făcuți în Lahore
3 pot fi cumpărați în Los Angeles, livrați în Lidice și vânduți în Lodz. Banii traversează granițele
4 aproape instantaneu. Veștile și ideile se răspândesc prin internet cu o viteză uluitoare. Astăzi,
5 oamenii sunt conectați la mai multă informație mai rapid decât oricând. Totul, de la
6 confecționarea pantofilor sau creșterea grâului, la prevenirea terorismului sau promovarea
7 democrației - este afectat, deoarece toate sunt legate între ele.

8 Rapiditatea și amploarea extinderii globalizării este privită de unii ca fiind minunată, de
9 alții ca fiind înfricoșătoare. În multe democrații cetățenii obișnuiți au căutat moduri de a exercita
10 o influență și un control mai mare asupra deciziilor globale luate de guverne și corporații, în
11 special în materie de schimb. Un exemplu este mișcarea comerțului echitabil, care încearcă sa
12 certifice un schimb cinstit, între producătorii din țările sărace și consumatorii din țările bogate,
13 pentru o varietate de produse. Unul dintre aceste produse este cafeaua.

14 **Ce este globalizarea?**

15 “Puține subiecte au polarizat oamenii atât de mult ca globalizarea,” notează laureatul
16 premiului Nobel, economistul Joseph Stiglitz. “Unii o văd ca fiind calea viitorului, care va aduce
17 o prosperitate neașteptată pentru toți, peste tot.” Alții, cum ar fi zecile de mii de persoane care au
18 demonstrat oricând Organizația Mondială a Comerțului a avut întruniri, “consideră globalizarea
19 ca fiind sursa unor probleme ținute ascunse, de la distrugerea culturilor indigene până la
20 agravarea sărăciei.”

21 Economistul Jagdish Bhagwati definește globalizarea, în primul rând, în termeni
22 economici. Din punctul său de vedere, eforturile diferitelor guverne pentru a reduce schimbul și
23 barierele de investiție, cuplate cu noua tehnologie informatică, au avut ca rezultat o livrare
24 extraordinar de rapidă a serviciilor și capitalului între și în cadrul națiunilor. Dar, prin
25 globalizare, amortizoarele de timp și spațiu care odată protejau piețele locale sunt mult mai mici:

26 ”Producătorii din țările sărace [sunt expuși] unor riscuri crescute ca rezultat al schimbării
27 pe piața globală, în căutarea unei prosperități mai mari. “

28 Liderul religios Jonathan Sachs respinge o explicație strict economică a globalizării.
29 “Umanitatea nu a fost creată să servească piața”, argumentează el. “Piața a fost creată să
30 servească omenirea.” În mod ironic, bunăstarea venită de la deciziile pieței create de globalizare
31 a generat o “pierdere masivă a suveranității asupra vieților personale“.

32 Rezultatul, susține el, este că “atunci când lucrurile merg prost, așa cum se întâmplă din
33 când în când, suntem predispuși disperării, deoarece destinul nostru se afla în mâinile altcuiva,
34 nu ale noastre.” Un răspuns la această anxietate, crede el, este să definim oamenii ca fiind mai
35 mult decât agenți economici și să ne asumăm responsabilitatea pentru deciziile noastre personale
36 și sociale, în mod particular în comerț.

37 **Globalizarea cafelei: fermieri și producători în economia globală**

38 Lumea s-a axat pe cafea în comerțul internațional, de când vânzătorii arabi au adus-o
39 întâia oară din Etiopia și au început s-o comercializeze cu 1000 de ani în urmă. Astăzi, piața
40 globală de cafea valorează mai mult de 80 bilioane de dolari americani și cafeaua este pe locul
41 doi, după țigări, cel mai vândut produs de pe planetă. Conform spuselor “Transfair”, un grup care
42 militează pentru comerțul echitabil, peste jumătate din cafeaua din lume este produsă de familii
43 de mici fermieri. Așa cum spune Bhagwati:

44 Fermierii care trec de la produsele tradiționale la recolte destinate vânzării (cum este
45 cafeaua), datorită profiturilor mai mari la prețurile curente, se confruntă cu perspectiva ca această
46 schimbare să-i conducă la ruină, dacă rivalii, indiferent de unde ar fi ei, intră brusc pe piață cu
47 prețuri mai mici... Deoarece puțini fermieri din țările sărace iau în considerare aceste aspecte
48 negative, sărăcirea bruscă este o posibilitate.

49 Problemele crescătorilor locali au fost recent ilustrate în filmul documentar *Aurul negru*.
50 Filmul îl urmărește pe Tadesse Meskela, managerul general al uniunii cooperativei ”Oromia
51 Coffe” din Etiopia, care-și petrece majoritatea timpului călătorind în jurul lumii pentru a găsi
52 compărători de cafea care ar fi dispuși să plătească fermierilor lui prețuri mai bune decât cele
53 obținute din schimbul internațional obișnuit. El reprezintă peste 100 de cooperative fiecare având
54 74.000 de fermieri etiopieni și aproape o jumătate de milion de membri ai familiilor acestora.
55 Fără creșterea prețului cafelei sunt ruinați. “Speranța noastră este că într-o zi consumatorul va
56 înțelege ce bea”, spune Meskela. “Consumatorii pot face schimbări dacă sunt informați. Nu doar
57 cafeaua, ci toate produsele devin ieftine – și producătorii sunt grav afectați.” Fără abilitatea de a

58 trata direct cu cumpărătorii, mulți producători mici de cafea trebuie să-și vândă recoltele
59 mijlocitorilor, adesea la mai puțin de jumătate din prețul pieței.

60 **Comerțul liber**

61 Pentru mulți suporterii ai globalizării, o părere comună este aceea că schimbul liber – fără
62 taxe sau subvenții guvernamentale - promovează creșterea economică pentru toată lumea,
63 deoarece o piață liberă permite producerea celor mai bune produse și servicii la cel mai bun preț.
64 Totuși, procesul creării “comerțului liber” a fost inegal și inconstant. Unele națiuni evolute, de
65 exemplu, sunt critice față de tarifele (taxele) adăugate produselor agricole de către națiunile mai
66 sărace din Africa și America de Sud. Țările bogate subvenționează totuși, adesea, propriile lor
67 produse agricole, lăsând fermierii mici din țările în curs de dezvoltare în dezavantaj.

68 În ceea ce privește cafeaua, unele corporații iau atitudine față de condițiile grele cu care
69 se confruntă fermierii. Corporația Starbucks, marele producător american de cafea, urmează deja
70 programul inițiat voluntar pentru “beneficii mutuale pentru fermieri și comunitatea
71 consumatorilor de cafea.”

72 De asemenea, un alt răspuns la condițiile precare ale fermierilor este mișcarea „comerțul
73 echitabil.”

74 **Comerțul echitabil**

75 Promotorii comerțului echitabil spun că acesta poate oferi suport economic de bază și
76 protecție pentru fermieri. Conform Federației comerțului echitabil, acesta lucrează “prin
77 garantarea unui salariu minim pentru recoltele micilor producători și prin încurajarea metodelor
78 de cultivare sustenabile. Fermierii din programul de comerț echitabil primesc, de asemenea,
79 creditul foarte necesar și sunt siguri de un preț minim. De exemplu, prețul corect pentru o livră
80 de cafea este de 1,26 \$. Prețul mondial este în jur de 1 \$ per livră, iar crescătorii de cafea câștigă
81 mai puțin de 50 de cenți pe livră.” Dacă cei care cultivă cafea ar primi salarii cinstite, ei ar putea
82 investi în sănătate, educație și protecția mediului.

83 Federația comerțului echitabil și alte organizații folosesc un sistem independent de
84 certificare pentru a determina dacă bunurile sunt produse corespunzător standardelor comerțului
85 echitabil. Creată în 1997, Organizația internațională a etichetării în comerțul echitabil (FLO) este
86 o asociație cu circa 20 de inițiative de etichetare, răspândite cu precădere în Europa și America
87 de Nord. Producătorii și produsele certificate pot folosi un simbol special pe cafea și alte
88 produse. Acest simbol variază de la țară la țară.

89 Hrana organică oferă un exemplu al felului în care lucrează procesul de certificare. În
90 SUA și Europa, agențiile guvernamentale certifică recolte, animale și procesori ca fiind

91 “organice”, conform reglementărilor guvernamentale, pe baza tipului de fertilizatori și substanțe
92 pesticide care sunt folosite. Certificarea a ușurat identificarea și comercializarea produselor
93 agricole organice atât pentru producători cât și pentru consumatori.

94 În timp ce în America și Europa certificarea pentru hrana organică se face de către
95 guverne, până azi niciun stat nu a adoptat un program de certificare pentru comerțul echitabil.

96 **Schimbul echitabil: susținători și oponenți**

97 Susținătorii spun că furnizarea certificatelor de comerț echitabil încurajează și răsplătește
98 comportamentul etic în zona comerțului. Ei menționează că prin sponsorizarea produselor care
99 aduc o plată cinstită pentru lucrătorii din țările producătoare, cetățenii pot contribui la stabilitatea
100 globală și respectul mutual. În acest mod, certificarea promovează principiile democratice acasă
101 și peste graniță.

102 Suporterii susțin că certificatele de comerț echitabil sunt un exercițiu absolut rezonabil al
103 puterii guvernelor. Guvernul intervine în piața străină și domestică prin mijloace precum
104 subvenții, tarife și cote de piață. La fel ca și certificarea organică, certificarea comerțului
105 echitabil poate servi interese naționale mai largi, chiar dacă ea ajută consumatorii din țară.
106 Certificarea asigură consumatorii că producătorii primesc un preț corect pentru cafea și alte
107 produse. Adoptarea certificatelor educă pe consumatori și pe producători, în timp ce menține
108 posibilitățile de alegere. Ea reprezintă o balanță corectă între suportul guvernamental și deciziile
109 cetățenilor.

110 În plus, suporterii susțin că rezultatul firesc al piețelor nereglementate este monopolul, nu
111 eficiența. Pentru costuri minime, reglementările guvernamentale oferă mai multă protecție
112 cetățenilor de acasă și condiții de muncă mai bune în afară. Acest gen de investiție promovează
113 principiile democratice prin decizii, nu pomană. Reglementările guvernamentale există pentru a
114 proteja drepturile cetățenilor ca și ale oamenilor de afaceri și corporațiilor.

115 Suporterii spun, de asemenea, că certificarea comerțului echitabil este o politică
116 deșteaptă. Prin garantarea unui salariu minim pentru producătorii de cafea și de alte produse
117 agricole, comerțul echitabil ajută oamenii din alte țări să lupte împotriva dislocărilor economice
118 sau culturale. Mai mulți oameni care rămân în țările lor și folosesc metode agricole sustenabile
119 înseamnă reducerea procesului de urbanizare, reducerea poluării, reducerea sărăciei urbane și
120 mai puțini oameni care își părăsesc țara.

121 Opozanții certificării comerțului echitabil susțin, în schimb, că globalizarea ajută la
122 creșterea profitabilității și eficienței producerii cafelei; cultivatorii de cafea care rămân pe piață

123 sunt mai eficienți și fac prețuri mai bune pentru produsele lor. Prin contrast, certificarea
124 guvernamentală va distorsiona piața și va crește costurile.

125 Pe deasupra, spun opozații, cafeaua, ca produs, arată de ce certificarea comerțului
126 echitabil este inutilă. Piețele libere răspund dorințelor și nevoilor consumatorilor mai bine decât
127 guvernul.

128 Piața se ajustează repede la nevoile societății: dacă se va cere mai multă cafea
129 comercializată echitabil, piața va răspunde acestei cereri. Prin contrast, reglementările
130 guvernamentale răspund forțelor politice, nu economice. Nevoile și dorințele consumatorilor sunt
131 satisfăcute cel mai bine de o piață liberă, nu de reglementări ale guvernului.

132 În final, oponenții susțin că certificarea este arbitrară. Ea impune o anumită morală
133 asupra tuturor într-o societate. Într-o lume cu atât de multe diferențe culturale, oamenii au nevoie
134 să aibă mai multă toleranță pentru diferite valori, nu mai puțină. Piața liberă respectă diferențele
135 fără a dicta modul „corect.”

136 Globalizarea va continua să apropie oameni și țări. Cum vor folosi indivizii și națiunile
137 aceste noi oportunități?

Globalizarea si comerțul echitabil - Bibliografie selectivă

Bhagwati, Jagdish N., "Anti-Globalizarea: De ce?" (Capitolul 1), *În Apărarea Globalizării* (Oxford: Oxford University Press, 2004), http://www.cfr.org/content/publications/attachments/Defense_Globalization_chap01.pdf.

Bhagwati, Jagdish N., "Ce îi îmbogățește pe săraci și îi eliberează pe opresați?" *The Times* (Martie 5, 2004), http://www.cfr.org/publication/6843/what_enriches_the_poor_and_liberates_the_oppressed.html

"Rețeaua Aurului Negru," <http://www.blackgoldmovie.com/links.php>.

Fundația Drepturilor constituționale, "Globalizarea și drepturile lucrătorilor," *Carta drepturilor în acțiune*, vol. 17, no. 2 (Primăvara 2001), http://www.crf-usa.org/bria/bria17_2.htm#rights

Duckett, Jane and William L. Miller, "Atitudinea publică către antiglobalizare Protest în dezvoltarea lumii: Un studiu realizat de Republica Cehă, Coreea de Sud, Ucraina și Vietnam" Conferința Anuală a Consorțiului European pentru Cercetări (Budapesta: 8-10 Septembrie 2005), <http://www.lbss.gla.ac.uk/politics/globalisation/Public-Attitudes-toward-Anti-Glob-Protets-ECPR-paperfinal.pdf>

"Piața liberă a cafelei", Global Exchange (last updated December 18, 2006), <http://www.globalexchange.org/campaigns/fairtrade/coffee/>.

"Fapte ce țin de piața cafelei" și "Elemente de bază în piața de cafea Transfair USA," <http://transfairusa.org/content/resources/index.php>

"Târgul cafelei și al produselor alimentare," Fair Trade Federation, <http://www.fairtradefederation.org/>

Etichetarea corectă a Organizațiilor Internaționale, <http://www.fairtrade.net/home.html>

"Motive pentru schimbare: Să dăm glas micilor producători de cafea și lucrătorilor printr-o nouă înțelegere internațională în domeniul cafelei", Oxfam International (2007), http://www.oxfam.org/en/policy/briefingnotes/bn0604_coffee_groundsforchange

Ligi, Amanda, "Argumente pro și contra globalizării: Se îndreaptă economia noastră într-o direcție bună?" Associated Content (Aprilie 28, 2006), http://www.associatedcontent.com/article/29797/the_pros_and_cons_of_globalization.html

"Să facem un târg corect," *Acțiunea globală împotriva sărăciei*, <http://www.maketradefair.org>

"Programul Național al produselor organice" Departamentul pentru agricultură al Statelor Unite, <http://www.ams.usda.gov/NOP/NOP/NOPhome.html>

Sachs, Jonathan, *Demnitatea diferenței: Pentru a evita decăderea civilizațiilor* (Londra: Continuum, 2002, 2003).

Stiglitz, Joseph E., "Discontinuitățile globalismului" *Perspectiva americană*, vol. 13, no. 1 (Ianuarie 1, 2002 – Ianuarie 14, 2002), <http://people.cas.sc.edu/coate/Readings/Stiglitz.pdf>

Stiglitz, Joseph E., "etică, Piața și Greșeala Guvernului, Globalizare," Cea de-a noua sesiune plenară a Academiei Pontificale a Științelor Sociale (Casina Pio IV, 2-6 Mai 2003), http://www2.gsb.columbia.edu/faculty/jstiglitz/download/2003_Ethics_Market_and_Government_Failure_and_Globalization.pdf

"Susținerea Comunităților producătoare de cafea," Starbucks Corporation, <http://www.starbucks.com/aboutus/origins.asp>

Globalizarea și comerțul echitabil – Întrebarea pentru deliberare cu argumente

Întrebarea pentru deliberare

Ca răspuns la globalizarea pieței, ar trebui democrația noastră să ofere “certIFICATE DE SCHIMB echitabil” pentru cafea și alte produse?

DA – Argumente în sprijinul întrebării pentru deliberare

1. Oferirea certificatelor de schimb echitabil încurajează și răsplătește comportamentul etic pe piața de vânzări. De asemenea, promovează principiile democratice în țară și în afară.
2. Certificarea de schimb/comerț echitabil este un exercițiu responsabil și rezonabil de exercitare a puterii guvernului. Reglementarea nu este arbitrară și guvernele democratice pot servi interesele oamenilor. Legislativele și agențiile de reglementare pot răspunde nevoilor și dorințelor producătorilor mici dar și consumatorilor. Reglementările guvernamentale există pentru a proteja drepturile cetățenilor și drepturile oamenilor de afaceri și ale corporațiilor.
3. Certificatele de comerț echitabil, ca și cele pentru produse organice, servesc atât pe producători cât și pe consumatori. Certificarea asigură consumatorii de faptul că produsele agricole (de exemplu, cafeaua) sunt vândute la un preț rezonabil pentru producători. Adoptând o certificare comună, se promovează uniformitatea între piețe. De asemenea, se educă producătorii și consumatorii, în timp ce se promovează puterea opțiunii.
4. Reglementările guvernamentale nu sunt inamicii eficienței sistemului de piață. Rezultatul natural al piețelor nereglementate este monopolul, nu eficiența. Pentru costuri minime, reglementările guvernamentale oferă protecție mai mare cetățenilor de acasă și condiții de muncă mai bune în străinătate. Acest gen de investiție promovează principiile democratice prin alegere/opțiune reală, nu prin pomană.
5. Certificarea comerțului echitabil constituie o politică deșteaptă. Prin garantarea unui salariu minim pentru producătorii mici de cafea sau de alte produse agricole, comerțul echitabil îi încurajează pe oamenii să rămână în profesiile lor tradiționale, în loc să se mute în oraș pentru a-și căuta de lucru. Mai mulți oameni care stau în satele lor și folosesc metode de producție agricolă sustenabilă, înseamnă mai puțină urbanizare, mai puțină poluare, mai puțină sărăcie urbană și mai puțini oameni care își părăsesc țările.

Globalizarea și comerțul echitabil – Întrebarea pentru deliberare cu argumente

Întrebarea pentru deliberare

Ca răspuns la globalizarea pieței, ar trebui democrația noastră să ofere “certIFICATE DE SCHIMB echitabil” pentru cafea și alte produse?

NU – Argumente împotriva întrebării pentru deliberare

1. Certificatele de schimb echitabil nu vor ajuta la rezolvarea problemelor globalizării. În schimb, vor impune doar o moralitate a unui singur grup asupra tuturor. Certificarea este intrinsec arbitrară, deci combină cele mai proaste elemente ale economiei cu moralismul prost îndrumat.
2. Eticheta de schimb este inutilă, piața liberă răspunde la nevoile și dorințele consumatorilor mai bine decât guvernul. Cererea consumatorului de cafea obținută prin schimb liber este un exemplu perfect al felului în care piața răspunde nevoilor oamenilor. Piața deschisă/piața liberă nu are nevoie de intervenția guvernului.
3. Certificatele de schimb echitabil reprezintă un element răutăcios și nedorit al reglementarilor guvernamentale. Regularizarea conduce la suprimarea noilor idei, crește costurile de consum și promovează interesele guvernului cu prețul sacrificării nevoilor cetățenilor. Atribuțiile cedate de către cetățeni guvernului sunt rareori recuperate.
4. Eticheta schimbului echitabil costă și e inefficientă. Piața se adaptează repede noilor nevoi ale societății, folosește noile tehnologii și generează produse și servicii noi. Reglementările guvernamentale răspund cererii politice, nu forțelor economice. Nevoile și dorințele consumatorilor sunt cel mai bine satisfăcute de o piață liberă, nu de regulamentele stângace ale guvernelor.
5. Certificatele de schimb echitabil distorsionează piața. Globalizarea și piața liberă ajută la dispariția fermierilor/producătorilor de cafea inefficienti, care nu pot concura cu ceilalți producători. Fermierii care rămân în industria cafelei sunt mult mai eficienți și pot cere un preț mai mare pentru produsele lor. Singurele persoane care doresc certificarea schimbului echitabil sunt birocrații (ale căror locuri de muncă depind de aceasta) și acei producători care nu pot concura pe piața globală.